

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Apparatus Doctrinae Sacrae**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. 3. Pro Gestu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38464

CAPUT II.

Pro Voce.

I. Curandum ut vox accommodetur loco, ut in parvo non sit nimis alta, aut in magno nimis demissa, utrumque displicet.

II. Si vox nativa sit imbecillior, oportet rarò assurgere, aut affectui violento indulgere, sed familiari tono oratio varianda est.

III. In exordio utendum voce clarâ, & æquabili, sed sine affectatione, aut cantillatione. In narratione magis attollitur & variatur. In confirmatione sit acrior; & incitator, docendo, interrogando, disputando, increpando, ad varios affectus vocem inflectendo, quantum vires ac materia patietur.

IV. Epilogus si instituat ad precandum, vel placandum, vox sit suavis, & lenis. Ad miserandum flexanimis. Ad letandum plena & sonora. Ad hortandum aut terrendum concitator esse debet.

V. Ut hanc vocis varietatem discas & exerceas, optimum est consulere ipsam naturam, & observare quo tono passim utantur homines dum irascuntur, dum rogant, dum dolent, dum letantur &c. & quæ magis placent, tuæ voci quantum fieri potest accommodare.

VI. Maxima dictionis parte consultum est uti voce media, ac moderata, sic facilius dabitur ascensus, descensus, ac vocis mutatio; nunquam enim in eodem tono diu persistendum est, sed observanda sedulo crebra vocis mutatio, ut evitetur monotoniæ vitium ingratißimum.

VII. Porrò hæc summatim observanda. Ut caveatur nimia tarditas, quæ dictionem reddit languidam: Nec minus cavenda nimia linguæ volubilitas, quæ verba truncat, & confundit ne singuli sensus debite intelligantur. Curandum quoque diligenter ut ultimæ syllabæ exprimantur, quæ à multis absorbentur, aut indecorè conglobantur.

VIII. Denique ad evitandam confusionem, singulos sensus dicendo interpungat, & in fine periodi semper modicè respiret, & spiritum colligat, ac vocem mutet: quod plurimum & dicentem reficiet; & audientem afficiet.

CAPUT III.

Pro Gestu.

Gestus, vox quædam est totius corporis, ideoque pro gestu moderando accommodari possunt ea quæ de voce diximus.

I. In principio dictionis stet erectus & immotus, spectet modeste Auditores, manus in pulpitem protendat, ordiatur modeste auditoribus honorem, de more cum quadam corporis inclinatione, exhibendo. Manus autem non nisi leniter, ac paululum ultra sinum protendat, oculis manum, ac gestum sequentibus.

II. Gestum non semper ad unam partem, sed nunc ad hos, nunc ad illos dirigat, tum ad gratam varietatem, tum ut Orator à pluribus videri, & audiri possit.

III. In narratione adhibendus gestus liberior & confirmatio acrior & pugnator: In Epilogo vehementior, & accommodatus affectibus, de quibus infra.

IV. Vultus quoque, oculus, & aspectus nunc erectus & alacer, nunc demissus & tristis, pro rebus varietate.

V. Uti cavenda est gestuum nimia lenitudo & tarditas, ita etiam nimia celeritas, aut levis gesticulatio, aut etiam nimia vastitas, qua manus ultra humeros, & caput attollatur.

VI. In supplicando, utraque manus protensa vel attollenda, vel submittenda est, quod etiam fieri potest manibus junctis instar orantis.

VII. In averfando, aut negando, capite ad dextram partem converso, & manibus ad sinistram, rem qualem se propellet. Vel etiam capite leniter concusso per modum renuentis.

VIII. Interrogabit, manu paululum elevata, & ad seipsum conversa. Instabit vehementius, summo indice manus sinistræ apprehenso, & non nihil concussus nec defunctus gestus alii.

IX. Demonstrando seipsum; manum vel dextram, vel utramque ad pectus suum convertet. Demonstrabit res alias, manu plerumque protensa, & sursum, vel deorsum, vel aliò conversa, prout est supra, vel utraque rei quam cupit designare: rarò id solo digito faciet.

X. Timorem exprimet, manu dextrâ pectori applicata.

XI. Irascetur, pugno compresso, voce & vultu aspero: pulpitem manu, vel terram pede percutiendo: sed bene cavendum ne percussio illa sit nimis crebra.

XII. Penitebit, digitis pressis, & pectori admotis. Dolebit verò manibus inter se complicatis, vel utrumque deorsum dejectis, & expansis.

XIII. Vocabit, aut sibi sistet alium, manu sinistram elevatâ, & ad se inflexa. Dimitret, aut repellet, manu averfa cum digitis explicatis. Minabitur, indice erecto, & concusso. Alios denique affectus exprimet o manus, oculi, capitis, aut aliorum membrorum motu, quem observabit ex impetu naturæ inter homines bene moratos decorè exerceri, modò vitet sequentia.

XIV. Cavebit ne sit nimis diuturna omnium gestuum intermissio; & è contra, ne gestus idem, præsertim in eadem sententia aut periodo, nimis sepe repetatur.

XV. Solâ sinistrâ rarissimè gestus exhibendus: non rarò tamen in gestu formando sinistra dextera sociata poterit, ut cum ostenditur rerum multitudo, aut magnitudo: vel quando ad summos affectus ascenditur, in quibus quasi torus orator abripi videtur.

XVI. In fine debet ordinariè, uti vox & dictio, ita gestus esse vivacior & vehementior, ut orator affectum quem intendit, altius infixum relinquat; si tamen, uti in meditatione, ad tristitiam, metum, aut compassionem oratio dirigatur, gestu etiam leniori, ac tardiori dictio absolvetur.

CAPUT IV.

Pro exordio dictionis formando, & offerendis notanda.

I. In exordio auditor debet reddi benevolus, attentus, docilis. Hæc fient, à personâ dicentis, commoranda